

“Toezicht start met vertrouwen”

Visie op ons toezicht

Raad van toezicht

Stichting Monumentenwacht Utrecht

Vastgesteld: 25 september 2023

Aangepast: 05 maart 2026

Inleiding

Dit document beschrijft de toezichtsvisie van de raad van toezicht van Stichting Monumentenwacht Utrecht. De visie is in 2023 tot stand gekomen aan het einde van een periode met aanzienlijke veranderingen. Eind 2025 is de visie opnieuw tegen het licht gehouden en zijn aanpassingen gedaan. Daarbij zijn voor de hand liggende zaken aangepast en geactualiseerd naar de bestaande situatie. Vol vertrouwen en met vertrouwen gaan we verder in onze toezichthoudende rol.

Toezichtsvisie Monumentenwacht Utrecht

Monumentenwacht Utrecht heeft als doel het voorkomen van het verval van cultuurhistorische waardevolle bouwwerken door het nemen en bevorderen van preventieve maatregelen, zonder daarbij winst te beogen. Monumenten in de provincie Utrecht voor de toekomst te behouden, zo luidt onze missie.

Het is deze missie die het uitgangspunt vormt bij ons bestuur en toezicht. Vanuit onze verantwoordelijkheid voor het realiseren van de doelstellingen, vinden we het als bestuur en RvT belangrijk om transparant te zijn over onze manier van besturen en toezicht houden. Een kritische en open geest is evident om het werk als bestuur en raad van toezicht te kunnen doen. Daarnaast zijn durf, vertrouwen, onafhankelijk denken, samenwerkingsbereidheid en oog en respect voor elkaars rollen nodig voor een gezonde cultuur. In deze visie gaan we nader in op de verantwoordelijkheid voor de strategie, het beleid, de financiering en de onderlinge wisselwerking in rollen.

De RvT is zich bewust van de rollen die hij vervult: die van toezichthouder, werkgever, adviseur voor het bestuur en als ambassadeur. De bestuurder is belast met het besturen van de organisatie. Hij zet de strategie uit, bepaalt het beleid, ziet toe op de uitvoering ervan en is verantwoordelijk voor de resultaten. Hij richt hiertoe een professionele werkorganisatie in, zorgt voor een goed functionerend risicobeheersing- en controlesysteem en betreft tijdig klanten en stakeholders.

De RvT ziet het als zijn opdracht om toe te zien op de prestaties van Monumentenwacht. Wordt er binnen de vastgestelde missie en visie gehandeld en beschikt de organisatie over een actuele strategie? Daarnaast is het aan de RvT om de identiteit, de (financiële) continuïteit en de kwaliteit van de organisatie zelf te bewaken. Wettelijk gezien zijn er een aantal besluiten die voorafgaand aan bestuurlijke besluitvorming, ter goedkeuring aan de RvT moeten worden voorgelegd. Dit vindt z'n uitwerking in de statuten en reglementen.

De RvT is de mening toegedaan dat het, voor wat betreft de toezichthoudende rol, niet aan de RvT is om een oordeel te vormen over de vraag wat het beste besluit is. Maar wél of de bestuurder -in de afweging van alle belangen - binnen zijn bestuurlijke vrijheid - in redelijkheid tot dit besluit heeft kunnen komen. Toezicht start met vertrouwen.

In het licht van het vorenstaande delen bestuur en RvT over en weer met elkaar de zaken waarover twijfel bestaat en worden kwetsbaarheden expliciet gemaakt. In dit geval geldt de spelregel: 'bij twijfel niet oversteken'. Spanningen, die bij de invulling van taken (kunnen) ontstaan in de rolverwachting van sparringpartner enerzijds en kritisch toezichthouder anderzijds, worden in dialoog opgelost. Hierbij stellen bestuurder en leden van de raad van toezicht zich aanspreekbaar op.

Daar waar het toezicht zich voornamelijk richt op de hoofdlijnen van beleid, is het ter verdieping soms wenselijk of noodzakelijk om de diepte in te gaan en is het detailniveau nodig om het vraagstuk te doorgronden of de consistentie van de implementatie van de strategie en het beleid te toetsen.

De leden van de RvT zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de toezichthoudende taak die zij vervullen. In de samenstelling van de RvT wordt er acht geslagen op de benodigde deskundigheden en competenties. Uitgangspunt voor de samenstelling is dat de RvT bestaat uit generalisten met een diversiteit aan specialisme en achtergrond die gezamenlijk een multidisciplinair team vormen. Een team dat zorgt voor voldoende tegenwicht en tegenkracht naar het bestuur en naar elkaar. Om naar beste vermogen te kunnen handelen, is het up-to-date houden van kennis van belang. De bestuurder en de toezichthouders zorgen ervoor dat kennis op peil wordt gehouden en dat daarnaast blijvend wordt geïnvesteerd in de benodigde competenties. De RvT reflecteert daar ook op bij de jaarlijkse zelfevaluatie.

De RvT is zich bewust van het samenspel tussen bestuur en toezicht. De RvT kiest voor nabijheid bij de organisatie, zonder daarbij op de stoel van de bestuurder te (willen) gaan zitten. De RvT treedt op als kritische sparringpartner van het bestuur teneinde de kwaliteit van het wikken en wegen te verhogen en de bestuurder munitie te geven om een weloverwogen besluit te nemen. Hij staat het bestuur als klankbord ter zijde met behoud van ieders rol, taak en verantwoordelijkheid. Bestuur en RvT kijken in gezamenlijkheid vooruit, voeren het goede gesprek op het goede (strategische) niveau en benoemen en bespreken dilemma's. De bestuurder boort de kennis, kunde en ervaring van de RvT actief aan, zodat de RvT kan bijdragen aan de toekomstbestendigheid van het monumentaal erfgoed in de provincie Utrecht en de continuïteit van Monumentenwacht Utrecht. In de RvT-vergaderingen is er sprake van een goede balans tussen toezicht houden en klankborden.

De dialoog met de belanghebbende partijen is primair de verantwoordelijkheid van de bestuurder. De RvT stelt zich hierin terughoudend op. De RvT ziet erop toe dat de belanghebbenden worden betrokken en meegenomen in de afweging van belangen en dat hier transparant verantwoording over wordt afgelegd. De RvT ontwikkelt een eigen beeld van het presteren van de organisatie door – binnen de kaders van zijn rol en verantwoordelijkheid - zelf actief in gesprek te gaan met relevante belanghebbenden. Zo wordt er met enige regelmaat gesproken met de provincie en een vertegenwoordiging van het personeel.

Om goed toezicht te kunnen houden is informatie essentieel. Tijdigheid is hierbij van groot belang. Hierbij is de bestuurder verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie én de RvT voor het vragen naar informatie. Er wordt voor gewaakt dat de RvT overvoerd wordt met informatie. De integriteit van informatieverstopping (en daarmee ook de controleerbaarheid) moet binnen het proces worden geborgd.

Via het jaarverslag van de RvT wordt verantwoording afgelegd over het gehouden toezicht. Dit jaarverslag is als een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen in het jaarverslag van Monumentenwacht Utrecht. In dit verslag wordt uiteengezet hoe de RvT zijn vierledige rol gedurende het verslagjaar heeft opgepakt, welke beslissingen er zijn genomen en welke keuzes zijn gemaakt. Transparantie is daarbij van belang en wordt enkel begrensd door de vertrouwelijkheid van gegevens of processen.

Vanuit de werkgeversrol helpt de RvT de bestuurder en de organisatie om tot bloei te komen. De rol wordt actief ingevuld door met de bestuurder onder meer jaarlijks prestatieafspraken te maken over de invulling van de maatschappelijke taak, over het met de stakeholders te ontwikkelen beleid en de ontwikkeling van de organisatie. De RvT ziet erop toe dat de bestuurder een bij de organisatie passende bestuursstijl hanteert, wet- en regelgeving naleeft en continue werkt aan het realiseren van de (statutaire) doelstelling en strategische koers van Monumentenwacht Utrecht. Bestuur en RvT realiseren zich dat goed bestuur voor een deel niet in regels te vatten is, maar onder andere draait om cultuur, gedrag, leiderschap en professionaliteit.

Bijlage: Toezichtskader Monumentenwacht Utrecht

Het toezichtkader omvat het geheel van spelregels die de RvT bij het uitvoeren van zijn taken moet volgen. Deels zijn deze regels extern bepaald en deels door de RvT zelf geformuleerd.

Bij het externe toezichtkader staat de wet- en regelgeving centraal waarbinnen toezicht wordt gehouden, evenals de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd.

De statuten en reglementen vormen de basis voor het interne toezichtkader. Het kader geeft focus aan het intern toezicht en helpt de RvT om toe te groeien naar een situatie waarin sprake is van een normalisatie van verhoudingen.

Extern kader

- Governance Code Cultuur
- Richtlijn jaarverslaglegging RJCK1?
- ANBI status
- Subsidiebeschikking
- Subsidie verordening ASV-PU
- Algemene Wet en regelgeving
 - Veiligheid, ARBO, AVG, WOO, etc.
 - CAO provincie
- Algemene voorwaarden, van overheden en anderen (bij aanbestedingen)

Intern kader

Statuten (2017)

- Directiereglement (2025)
- Profielschets directeur (?)
- Jaarlijks beleidsplan (2024/5)
- Voortschrijdend meerjaren beleidsplan (2025)
- RIE (2025)
- Plan inzake de strategie van de stichting (2025)
- Eventueel andere plannen als van tijd tot tijd door de raad van toezicht te bepalen